



## Ilmastotyöryhmän kokouksen muistio

3.3.2021, klo 9-11, Teams-kokous

### 1. Kokouksen avaus ja ajankohtaiset ilmastoasiat, Maarit Virtanen / Päijät-Hämeen liitto

Maarit Virtanen esitteli ajankohtaisia ilmastoasioita ja tulevia tapahtumia. Selvitys maakunnan ja kuntien maankäytön hiilinieluista ja -varastoista on tilattu FCG:ltä ja se valmistuu huhti-toukokuussa. Ympäristöministeriölle on jätetty rahoitushakemus Ilmastokumppanuus-toimintamallin laajentamisesta koko Päijät-Hämeeseen. Tulevaan alueelliseen yhteistyöhön toivottiin erityisesti ilmastotyön seurannan kehittämistä. Esitys on muistion liitteenä.

### 2. Rahoitusinfo, Juha Hertsi / Päijät-Hämeen liitto

Juha Hertsi kertoi tulevista rahoituksista, joista nyt on avoinna REACT-EU sekä aiemmista EAKR-hankkeista vapautuneet rahat. Rahoitushaku on avoinna 31.3 saakka. Rahoitettavien hankkeiden tulee tukea alueellisten selviytymissuunnitelmien toimeenpanoa. Haussa on hankkeita, mitkä voivat käynnistyä nopeasti ja suunnitelmat ovat realistisia: <https://paijat-hame.fi/eakr-haku-avoinna-31-3-2021-saakka/> Esitys on muistion liitteenä.

### 3. Ilmastotyöryhmän jäsenten ajankohtaiset kuulumiset, toimenpide-ehdotukset ensi vuodelle sekä hankeideat

**Asikkalan ja Heinolan** rajalla olevan tuulivoima-alueen suunnittelu etenee ja kunnat ovat laatimassa lausuntoa ELYlle. Asikkalan ympäristövuosi-tiedotuskampanja on käynnissä vuosikalenterilla, jolla aktivoidaan yhdistyksiä ja asukkaita. Asikkala, Heinola, Hollola ja Orimattila ovat mukana Ei tuurilla vaan tiedolla -hankkeessa, jossa yhtenä pilottina on ilmastotiedon hyödyntäminen päätöksenteossa. Heinola on lisäksi laatimassa ilmasto-ohjelmaansa yhteistyössä Hartolan ja Sysmän, sekä mahdollisesti Iitin kanssa. KETS-raportointia on tehostettu Heinolassa ja tuloksista julkaistiin artikkeli Itä-Hämeessä. Heinola sai myös tukea Kävelyn ja pyöräilyn investointiohjelmasta.

**Hollolassa** on hyväksytty kunnan sisäinen ilmasto-ohjelma, minkä pohjalta laaditaan julkinen ohjelma. Hollola on mukana Motivan KETS vertaisarviointi-pilotissa, vertailussa ovat mukana Hämeenlinna ja Turku. Ilmassa on tulossa kaksi sparrauskertaa esim. uusien valtuutettujen työpaja. Hollola toteuttaa Asikkalan tapaan ympäristövuosi-kampanjaa ja myös viestintäyhteistyötä on tehty.

**Iitti** osallistui ensimmäistä kertaa ilmastotyöryhmän kokoukseen, edustajina Anniina Jäntti ja Harri Hoffren. Tarkempia toimenpiteitä vielä selvitetään, mutta kunnassa on menossa mm. tuulivoiman rakennusluvitusta Perheniemeen, tuulivoimakaava on jo olemassa. **Kärkölään** saatiin myös tukea kävelyn ja pyöräilyn edistämiseen, konsultti laatii tarkemmat suunnitelmat. Juna-asemalle on tulossa lisäksi uudet pyörätelineet.

**Lahdessa** on paljon käynnissä mm. Ympäristöpääkaupunkivuoteen liittyen. Lahtikin on mukana ILMAVA-hankkeessa sekä uudessa Reetta-hankkeessa, jossa pilotoidaan ilmastoasioiden parempaa yhdistämistä taoussuunnitteluun. Lahti sai Traficomilta avustusta lasten koulumatkoihin liittyvään hankkeeseen.



**PÄIJÄT-HÄMEEN LIITTO**  
The Regional Council of Päijät-Häme



**Orimattilassa** on saatu vuoden 2019 päästölaskennan tiedot CO<sub>2</sub>-raportista ja nämä julkistetaan piakkoin. Päästöt ovat laskeneet 4 % edellisestä vuodesta. Uusi kevyen liikenteen väylä rakennetaan tänä vuonna Porvoonjoen varteen. Orimattilassakin on tuulivoimakaavoitusta menossa, hankkeelle on sekä vastustajia että puoltajia. Ympäristöpääkaupunkitiedotusta tehdään myös, vetäjänä yritys vastaava.

**Padasjoella** ja **Sysmässä** tuulivoima-asiat ovat myös käsittelyssä. Padasjoella maanomistajat ovat vuokraamassa maata hankkeelle ja Sysmässä tehdään tuulivoiman osayleiskaavaa. **Päijät-Hämeen liitto** on valmistelussa rahoitushakemusta ympäristöministeriölle maakunnallisten tuulivoima-alueiden selvityksen päivittämiseksi. **Hämeen ELY-keskus** taas tekee kyselyä tuulivoimasta kunnille. Tuloksista järjestetään webinaari toennäköisesti 3.6. Lisäksi tulossa on laskelma ELYn omasta hiilijalanjäljestä ja ilmastoasioiden näkyvyyttä hankkeissa on selvitetty.

**Lahti Energia** esitteli energiantuotannon päästöjen kehitystä 1990–2020. Kaukolämmön päästökerroin on nyt 58,48 CO<sub>2</sub>/kWh eli päästöjä on saatu vähennettyä nopeasti. **LUT-yliopistolla** on käynnissä useita hankkeita ja tutkimusta aihepiiristä. Näitä ja Lahden maisteriohjelmaa esitellään tarkemmin seuraavassa kokouksessa.

**Uudenmaan ELY-keskuksen** Anna Puolamäki osallistui uutena edustajana kokoukseen ja kertoi liikenteeseen liittyvistä hankkeista, joissa Päijät-Häme on mukana, kuten Kestävät matkakaketjut -hanke (liityntäpysäköinti ym. muut infraselvitykset). **Päijät-Hämeen liiton** osalta liikennejärjestelmätyöryhmä sai rahoitusta Traficomilta liikkumisen ohjauksen käynnistämiseksi kaikissa kunnissa. Työohjelma on muistion liitteenä. Lisäksi valmisteilla on liikennemallin demo, jolla voidaan arvioida esim. maankäytön muutosten vaikutusta liikenteeseen. Keskusteltiin myös mahdollisuuksista hyödyntää valtakunnallista henkilöliikennetutkimusta kunnissa.

Kestävät vaihtoehdot öljylämmitykselle -hankkeessa jatketaan puhelinneuvontaa asukkaille ja tulossa on lämpö palveluna yhteishankintapilotti alueena Patomäki-Venetsia Lahdessa. Työpaja hankekunnille pidetään 13.4. ja lopputilaisuus 26.5. energiateemaisena webinaarina yhdessä Canemure-hankkeen kanssa.

### **Muut asiat ja seuraava kokous**

Seuraava kokous pidetään ke 1.6.2021 klo 14–16. Kokouksessa esitellään LUT-yliopiston Lahden maisteriohjelma ja muuta toimintaa.



## Ilmastotyöryhmän kokouksen muistio

1.6.2021 klo 14-16, Teams-kokous

### 1. Kokouksen avaus ja ajankohtaiset ilmastoasiat, Maarit Virtanen / Päijät-Hämeen liitto

Maarit Virtanen esitteli ajankohtaisia ilmastoasioita. Hiilivarastojen ja -nielujen laskennan tulospöytäkirja ja muut aineistot on julkaistu ja löytyvät Päijät-Hämeen liiton nettisivuilta (<https://paijat-hame.fi/ilmastotiekartta/materiaalipankki/>). Kuntien paikkatietoaineistoja voi pyytää Maaritilta. Canemure-hankkeessa on sen toisen vaiheen yhteydessä tarkoitus pidentää Päijät-Hämeen osuutta hankkeen loppuun saakka (10/2024) alkuperäisen budjetin ja omarahoituksen puitteissa. Ilmastokumppanuus-hanke alkoi toukokuun alusta ja sille onkin jo paljon odotuksia kunnissa. Päijät-Hämeen liitto sai lisäksi rahoituksen ympäristöministeriöltä tuulivoimalle soveltuvimpien alueiden selvitykseen.

### 2. LUT-yliopiston kiertotalouden maisteriohjelma, Jarkko Levänen / LUT

Jarkko Levänen esitteli LUTin toimintaa ja erityisesti Lahdessa toteutettavaa kiertotalouden maisteriohjelmaa (Circular Economy). Maisteriohjelman suosio on ollut jatkuvassa kasvussa ja tänä vuonna opiskelemaan hyväksyttiin 48 uutta opiskelijaa.

### 3. Tuulivoimaselvityksen tuloksia, Eetu Tulonen / Hämeen ELY-keskus

Eetu Tulonen kertoi Hämeen ELYn toteuttaman tuulivoimaselvityksen tuloksista. Suurin osa vastaajista piti tuulivoiman hyötyjä haittoja suurempina. Haittojakin kuitenkin nähdään ja ilmastohyötyjä pitäisi saada tarkennettua paremmin.

### 4. Ilmastotyöryhmän jäsenten ajankohtaiset kuulumiset

**Hollolassa**, Asikkalassa ja Heinolassa järjestettiin kuntavaaleihin liittyvä ympäristöpaneeli, mistä saatiin kokoon konkreettisia tekoja. Hollola on lisäksi ollut mukana Motivan pilotissa energiatehokkuuden vertaisoppimisesta. Kokemukset tästä ovat olleet hyviä ja vertaisoppimista voisi mieltä meillekin. LABilta valmistui opinnäytetyö pienen kunnan viestinnästä, mihin kuuluu mm. kuntalaisen ABC-viestintäpaketti ja vuosikello (<https://www.theseus.fi/handle/10024/499602>).

**LABin** opiskelijat suunnittelivat ja toteuttivat Green Capital -tapahtumiin liittyvän energiawebinaarin 6.5. Ideana oli tuoda esiin uudempia energiaratkaisuja. Yhteistyötä LABin kanssa on luvassa myös Ilmastokumppanuus-hankkeen puitteissa. LAB on asettanut tavoitteekseen saavuttaa



**PÄIJÄT-HÄMEEN LIITTO**  
The Regional Council of Päijät-Häme



hiilineutraalius vuonna 2025, mikä on viisi vuotta tiukempi tavoite kuin AMKien yhdessä sopima loppu. Kaikissa tekniikan koulutusohjelmissa on nyt läpileikkaavana teemana hiilineutraalius.

**LUTissa** on alkanut Campaigners -hanke Horisontti-ohjelmasta, tavoitteena on ihmisten kannustaminen ilmastomyönteisiin muutoksiin. Hankkeessa tehdään kännykkäsovellus, josta saa esim. viikko-haasteita hiilijalanjäljen pienentämiseen. Myös palautteen kerääminen ja tieto päätöksentekoon ovat osa toimintaa.

**litissä** tuulivoimarakentaminen etenee, rakennusluvut on käsitelty kuudelle voimalalle. Aikatauluista toteutukseen ei ole vielä tietoa ja lisäselvityksiä tarvittaneen.

**Heinolan** ja Asikkalan rajalla olevan Huukinkorven tuulivoimala-alue on selvitysvaiheessa, ELYn päätöksen mukaan ei tarvita YVA-menettelyä. Asikkala ja Heinola miettivät vielä yhdessä kaavoituksen toteuttamista. Heinolan ilmastotiekarttaprosessi on käynnistysvaiheessa, aloituspalaveri on pidetty. Teemoiksi siinä valittiin: 1. Energia ja vesi, 2. Yhdyskuntarakenne ja liikkuminen, 3. Materiaalikerrot ja kulutus (ruoan tuotanto). Jatkotyön osalta ollaan avoimia yhteistyömahdollisuuksille. Heinolan kaupunki on myös merkittävä metsänomistaja, noin 60–70 % kasvusta hakataan. Merkittävä osa metsistä on virkistysaluetta ja luonnon monimuotoisuuden sekä maiseman kannalta tärkeää.

**Hartolassa** on tapahtunut henkilöstönvaihdoksia ja Roope Kukkonen on jatkossa ilmastotyöryhmän varsinainen edustaja. **Padasjoella** on kehitetty ilmastoviestintää Kuntaliiton Ilmava-hankkeen myötä. Aurinkovoimaakin on tulossa kuntaan lisää, kun iso sikala asentaa suuren aurinkovoimalan.

**Asikkalassa** jatkuu ympäristövuosi ja kestävä matkailu on ollut nyt teemana viestinnässä. Kunnan lapsille jaetaan todistuksen yhteydessä sekä päiväkodeissa niittysiemenpussi monimuotoisuuden lisäämiseksi. Kunnalle on tulossa uudet kotisivut ja sitä myötä saadaan lisää viestintämahdollisuuksia ilmastoasioihin. Kävelyn ja pyöräilyn edistämishanke on alkanut toukokuussa, esim. kuntalais-kyselyä on luvassa liikuntatoimen vetämänä.

**Lahdessa** on toteutettu liikenteen päästövähennystoimenpiteiden potentiaalin selvitys (SECAP ja SUMP toimenpiteistä), tiedote on tulossa lähiviikkoina. Suurin potentiaali on lyhyellä aikavälillä käyttövoiman muutoksista julkisessa liikenteessä sekä yksityisen liikenteen sähköistymisessä. Metsät ja hiilinielut keskusteluttavat myös. Suunnitelmissa on hiilinielukampanja yksityisille metsänomistajille, mitä voidaan mahdollisesti laajentaa myöhemmin Päijät-Hämeen liiton kanssa koko maakuntaan.

**Orimattilassa** on käynnissä oman ilmasto-ohjelman toteutus ja kestävä kehityksen ohjelman päivitys. Kauppaliikkeille on tulossa aurinkoenergiaa. Pintavesiselvitys tehdään kesäkuussa. Ei tuurilla vaan tiedolla -hankkeessa kehitetään mittareita ja seurantaa. Pyöräily- ja kävelyreitit on lisäksi kunnostettu.



**PÄIJÄT-HÄMEEN LIITTO**  
The Regional Council of Päijät-Häme



**Hämeen ELY-keskuskin** on asettanut oman ilmastotavoitteensa; oman toiminnan päästöjen puolitaminen vuoteen 2025 mennessä. Hämeen ilmastovahti -hanke on käynnistynyt Kanta-Hämeen puolella HAMKin vetämänä. Maa- ja metsätalouden ilmastoturvallisuuden hanke on valmisteilla, mukaan ehtii vielä. Työvoimakoulutuksissa on kilpailutuksessa kiertotalouden asiantuntijan koulutus.

**Liikkumisen** osalta Jaana Martikainen Päijät-Hämeen liitosta esitteli Kestävät matkaketjut -selvitystä, johon on tehty kuntahaastatteluja. Valtakunnallinen henkilöliikennetutkimus on käynnissä, tulokset saadaan loppuvuonna 2022. Liikkumisen ohjaustyö on käynnistynyt Traficomien tuella, kuntien pilottitoimenpiteet ovat suunnittelussa. Toteutus tehdään syksyllä, vielä kaivataan pilotti-ideoita osasta kunnista. Anna Puolamäki **Uudenmaan ELYstä** kertoi vielä selvityksestä, missä tutkittiin kolmen ELYn yhteistyönä nopeusrajoitusten vaikutuksia CO<sub>2</sub>-päästöihin sekä myös meluun, matk aikaan, turvallisuuteen jne. neljällä MAL-seudulla. Mielenkiintoisia tuloksia on luvassa. MAL-sopimukseen liittyen Lahden seudullekin on toivottavasti jatkossa luvassa entistä enemmän rahoitusta esim. kestävän liikkumisen infraan.

Juha Hertsi **Päijät-Hämeen liitosta** muistutti osallistumismahdollisuudesta maakuntaohjelman valmisteluun, työpajoja on pidetty ja ideoita sisältöön voi vielä esittää liiton nettisivuilta löytyvän palautelomakkeen kautta. React EU-hakuun tulleet hankkeet on arvioitu, hakemuksia tuli noin 40 ja niistä noin puolet ehdotetaan hyväksyttäväksi. Uuden ohjelmakauden alku näyttää viivästyvän edelleen, mutta muita hakuja on aukeamassa. AKKE-rahaa on vielä tarjolla pieniin, elvyttäviin toimiin.

Keskustelussa oli myös alueellinen yhteistyö **vieraslajien torjunnassa**. Hämeen ELYltä on tullut kuntiin kyselyä aiheesta ja luvassa on tapaaminen lomien jälkeen.

## 5. Muut asiat ja seuraava kokous

Seuraava kokous pidetään **14.9.2021 klo 14-16**. Kokouksessa esitellään Hollolan kokemuksia energiatehokkuuden vertaisarvioinneista sekä kuullaan Uudenmaan ELY:ltä tuloksia liikenteen nopeusrajoituksiin liittyvän selvityksen tuloksista.



## Ilmastotyöryhmän kokouksen muistio

14.9.2021 klo 14-16, Teams-kokous

### 1. Kokouksen avaus ja ajankohtaiset ilmastoasiat, Maarit Virtanen / Päijät-Hämeen liitto

Maarit esitteli ajankohtaiset ilmastoasiat. Juha Hertsi tiedusteli kasvihuonekaasupäästöjen seuranta kuu-kausitasolla. CO2-raportoinnissa on viikoittainen seuranta, mutta eri laskentamenetelmä kuin Hinku-kunnissa. Maarit järjestää kunnille ilmastotyöpajan ja lähettää Doodle-kyselyn ajankohdasta. Rahoitusta on saatavilla paljon ilmastotyöhön, listaus on esityksessä. Ympäristöministeriön haku on auki 1.10. saakka.

### 2. Liikkumisen ohjauksen hanke, Pilvi Lehtonen / Sitowise

Pilvi kertoi Liikkumisen ohjauksen hankkeesta sekä siitä, mitä kestävä liikkuminen ja liikkumisen ohjaus tarkoittavat. Käytännössä liikkumisen ohjaus voi olla mm. suunnittelua työpaikoilla tai kouluissa ja esimerkiksi työsuuhdepyörien hankinnasta päättämistä. Viestintä ja neuvonta ovat pääasialliset liikkumisen ohjauksen välineet, positiivinen viestintä on tärkeää. Tällä hetkellä hankkeessa ovat menossa kuntatyöpajat, niiden aikataulut löytyvät esityksestä. PHHYKY ilmaisi kiinnostuksensa olla jatkossa mukana toimissa. Liikkumisen ohjaukseen on rahoitusta saatavilla Traficomilta.

### 3. ILMAVA-hankkeen kokemuksia

Ilmastojohtamisen hankkeessa on ollut useampia Päijät-Hämeen kuntia mukana vaihtelevalla aktiivisuudella. Päättäjiä on ollut valitettavan vähän mukana. Aino Kulonen kertoi Lahden kaupungin kokemuksista hankkeesta, Lahti on tehnyt mm. vertaisarviointia Turun ja Tampereen kanssa, mikä on koettu antoisaksi.

### 4. Maakuntaohjelman laadinta ja uusi ohjelmakausi, Juha Hertsi / Päijät-Hämeen liitto

Juha esitteli käynnissä olevaa uuden maakuntastrategian ohjelmatyötä. Työssä hahmotetaan, minkälaista maakuntaa tavoitellaan, mm. ilmastotyön kannalta maakunnan rakenteella on merkitystä. Strategiset painopisteet ovat vetovoima ja uudistumiskyky. Älykkään erikoistumisen uudet kärjet ovat 1) sportti, 2) ruoka ja juoma, sekä 3) valmistus.

Rahoituspuolella vanhan rakennerahastokauden hankkeet voivat jatkua vuoteen 2023, ja vanhan kauden rahoituksesta tulee vielä haku auki 11/2021. Uusi ohjelmakausi (2021–2027) on alkamassa 11/2021 ja ensimmäinen haku aukeaa todennäköisesti vuoden 2022 alussa. AKKE-rahoitus, jota liitto myöntää koronan jälkeiseen elpymiseen, on lyhyellä tauolla, mutta sitäkin on taas jatkossa saatavissa pieniin hankkeisiin.

### 5. Ilmastokumppanuus, Johanna Snell / Päijät-Hämeen liitto

Johanna esitteli lyhyesti Ilmastokumppanuuden laajenemista koko Päijät-Hämeen laajuiseksi, pohjalla käytetään Lahden toimintamallia. Ilmastokumppanuus tutuksi-webinaari pidetään 20.9.2021 klo 9.00–9.30. Ensimmäinen yhteinen sitoumusten allekirjoitustilaisuus 30.11.2021. <https://paijat-hame.fi/ilmastokumppanuus/>



Jo päättyneen Kestävät vaihtoehdot öljylämmitykselle – hankkeen videot ovat katsottavissa:

<https://www.youtube.com/watch?v=zmQMrobFX0s>

[https://www.youtube.com/watch?v=xLJRWcm\\_t2c](https://www.youtube.com/watch?v=xLJRWcm_t2c)

## 6. Ilmastotyöryhmän jäsenten ajankohtaiset kuulumiset

*LABissa* Susanna Vanhamäki on palannut opintovapaalta. LAB valmistelee Maaseuturahaston hakuun ilmastomuutokseen sopeutumiseen liittyvää hanketta yhdessä HAMKin, MHY:n ja Metsäkeskuksen kanssa. BIOREGIO-hanke on saanut jatkoajan 31.8.2022 asti, perusteena tukea biokiertotalouden edistämistä uudella ohjelmakaudella. LABin opiskelijat ovat mukana Ilmastokumppanuudessa auttaen yrityksiä alkukartoituksessa ja tavoitteiden asettamisessa. Ilmasto- ja ympäristökoulutuksissa on alkamassa Sustainable solutions koulutus, joka toteutetaan täysin verkossa. LABin oma tavoite on olla hiilineutraali 2025, hiilinegatiivinen 2030.

*LUTissa* suoraan vähähiiliseen elämäntapaan liittyviä hankkeita on käynnissä pari: kulutusperustainen laskeuta asukkaille - yhteiskunnan mahdollistamat ja asukkaiden toimet tarkastelussa, lisäksi on kehitteillä sovellus, millä asukkaat voisivat laskea hiilijalanjälkensä.

*Hämeen ELY-keskukseen* on tulossa harjoittelija hiilikädenjälkiasiaan. Kanta-Hämeen ilmastovahtiprojekti jatkuu ja myös kiertotalouden tiekartta valmistumassa. ELYn oman toiminnan hiilijalanjälkilaskennan täsmentämiseksi on tulossa liikkumisen kysely ja tulossa oleva toimitilauudistus tukee päästöjen pienentämistä. Ilmastoturvallisuushanketta on suunniteltu ja lausuntoja tehty ilmastolain ehdotuksesta, CAP-suunnitelmasta yms.

*Uudenmaan ELY-keskuksessa* Kestävät matkaketjut Päijät-Hämeessä-projektissa suunnitellaan kestävän liikumisen lisäämiseen tähtääviä infran parantamistoimia, projekti valmistuu syksyn aikana. Yhteistyössä Päijät-Hämeen liiton ja kuntien kanssa on käynnistymässä Päijät-Hämeen pyöräilyn pääreitti -selvitys loppuvuoden aikana.

*PHHYKYssä* Riitta-Maija Hämäläinen on aloittanut kestävän kehityksen koordinaattorina, hän on vastuussa keke-asioista ja raportoinnista. PHHYKY on kiinnostunut yhteishankkeista, hiilijalanjälki ja -kädenjälkilaskennoista.

*Asikkalassa* uudet nettisivut ovat tulossa pian, ja niiden kautta enemmän ilmastoasioita esille. Ilmasto- ja ympäristöasiat ovat tulossa kuntastrategiaan, toiveissa lisäresursseja. *Hartolassa* Roope Kukkonen on aloittanut kesäkuussa ympäristönsuojelutarkastajana. *Heinolassa* on ilmastoaiheisia opinnäytetöitä tulossa syksyllä XAMKin ja Tampereen yliopiston puolelta. *Hollolassa* on 100 toimenpidettä listaus päivityksessä. Lisäksi Hollola ja muut edellä mainitut kunnat osallistuvat Ympäristöviikkoon.

*Kärkölässä* uusi jätevesiratkaisu on menossa päätöksentekoon syyskuussa. Siirtoviemäri ratkaisu on suunnitteilla, tähän ei ole saatu ilmastoon liittyviä laskelmia. *Iitissä* on kiinnostusta ilmastoasioihin ja SYKEN kanssa palaveri tulossa.

*Lahdessa* ilmastojohtaminen ollut painopisteenä, tulossa vertaisarviointi. Kärkihankkeena on hiilineutraali kaupunki ja selvitetään tytäryhtiöiden velvoittamista ympäristöraportointiin. Lahti on mukana useammassa hankkeessa: KULMA-hankkeessa kehitetään kulutusperustaista hiilijalanjälkilaskentaa; 1,5 asteen elämäntapa



**PÄIJÄT-HÄMEEN LIITTO**  
The Regional Council of Päijät-Häme



-hankkeelle on tulossa jatkoa; ILMAVA-hankkeessa on tulossa hankintojen ilmastovaikutukset-miniseminaari ja REETTA-hankkeessa talousarvioihin sisältöä ilmastoasioista. Lisäksi on tulossa hiilinieluihin liittyviä opinnäytetöitä, Hiilestä kiinni-hakuun valmistellaan hanketta ja tiedekasvatusta nuorille on pilotoitu 8-luokkalaisten kanssa. GreenLahti- tapahtumasivuilta löytyvät tulevat tapahtumat.

*Orimattilassa* on avattu Tönnön ilmastopolku, avajaisissa oli mukana uusia päättäjiä. Jatkossa toiveena on kehittää sähköistä asiointia ympäristönsuojeluun. Keke-ohjelman päivitys on tulossa. *Padasjoella* suunnitellaan energiansäästöinvestointeja ensi vuodelle ja tuulivoimakeskustelua jatketaan yleisötilaisuudessa. *Sysmässä* Tiina Reiman on aloittanut ympäristönsuojelutarkastajan viransijaisena elokuussa.

## **7. Muut asiat ja seuraava kokous**

Keijo Houhala Heinolasta mainitsi tulossa olevasta ympäristönsuojeluun liittyvästä kyselystä, johon toivotaan kaikilta kunnilta vastauksia.

Seuraava kokous pidetään 1.12.2021 klo 14–16. Tavataan mahdollisuuksien mukaan kasvokkain, paikka saa ehdottaa.





## Ilmastotyöryhmän kokouksen muistio

1.12.2021 klo 14–16, Teams-kokous

### 1. Kokouksen avaus ja ajankohtaiset ilmastoasiat, Maarit Virtanen / Päijät-Hämeen liitto

Maarit esitteli ajankohtaisia ilmastoasioita ja maakunnan ilmastotiekartan päivitystä. Päivitykseen liittyen on järjestetty tapaamisia toimijoiden kanssa ja tiedonkeruuta jatketaan joulukuun ajan. Tiekartan päivitys julkaistaan alkuvuodesta ja samalla tehdään viestintänostoja.

### 2. Pienten kuntien ilmastotyö uuteen vauhtiin -hanke, Annariina Keto / Hollolan kunta

Annariina esitteli uuden hankkeen, joka käynnistyy tammikuun puolivälissä ympäristöministeriön rahoittamana. Hanketta koordinoivat yhdessä Hollola ja Asikkala. Mukana ovat lisäksi Iitti, Kärkölä, Padasjoki ja Päijät-Hämeen liitto. Osa toiminnasta on suunnattu kaikille kunnille. Tavoitteina on mm. yhteistyön ja vertaisopimisen kehittäminen, sekä maatalouden saaminen entistä paremmin mukaan ilmastotyöhön. Jälkimmäistä edistetään yhdessä Ilmastokumppanuus -hankkeen kanssa. Hankkeen toimintaan kuuluu mm. suoraa asiantuntijatukea, täsmäkoulutuksia, viestintää ja hankeideointia.

### 3. Ilmastotyöryhmän jäsenten ajankohtaiset kuulumiset

*Asikkalassa* odotetaan uuden hankkeen alkua ja oltiin tyytyväisiä paikallisten yritysten ja yhdistysten osallistumisesta Ilmastokumppanuuteen. Ensimmäiset koko Päijät-Hämeen Ilmastokumppanuussitoumukset julkistettiin 30.11. ja mukaan saatiin kaikkiaan 31 yritystä kaikista kunnista. Ympäristövuosi on päättymässä Asikkalassa ja toteutukseen ollaan oltu tyytyväisiä, ensi vuonna jatketaan vesiteemalla. Budjettiehdotuksessa on mukana toinen virka ympäristönsuojeluun.

*Heinolassa* on käynnissä oma ilmastotiekarttaprosessi. Ensimmäinen työpaja järjestetään ensi viikolla ja lisäksi käynnissä ovat toimijoiden haastattelut. Työn tukena ovat Syklin harjoittelija, Solved ja FCG. Lisäksi käynnissä on kaksi lopputyötä ilmastotyön integroimisesta kunnan toimintaan. Muitakin tarpeita oppilaitosyhteistyöhön on ja näistä keskustellaan tarkemmin LUTin ja LABin kanssa.

*Hollolassa* on haettu YM:n hankkeen lisäksi rahoitusta neljälle muullekin hankkeelle. Yhdessä näistä teemana on osallistaminen: eläkeläiset, 8-luokkalaiset ja valtuutetut tekisivät yhdessä aloitteita. Lahden ja myös Hollolan ympäristöpääkaupunkivuoden päättäjäisiä vietetään joulukuun ensimmäisenä viikonloppuna. Hollolassa Valoa tulevaisuuteen - valo- ja äänitaideteos on avoinna viikonloppuna ja sisältää myös ilmastoinfoa.

*Iitissä* mietityttää, miten päättäjät suhtautuvat ilmastotyöhön ja riittääkö tietotaito. Uusi hanke on hyvä uutinen ja siltä toivotaan täsmäapua. Ilmastoasiat ovat nousemassa kuntastrategiaan. Lisäksi Iitissä edistetään mm. kestävästä liikkumisesta ja kevyenliikenteen väylien kehittämistä. Tuulivoiman lainmukaiset luvat ovat voimassa ja kunnalla on kiinnostusta myös isomman mittakaavaan aurinkovoimalaan.



**PÄIJÄT-HÄMEEN LIITTO**  
The Regional Council of Päijät-Häme



*Lahdessa* kaupungin hiilineutraaliustavoite kävi keskustelussa valtuustossa mutta pysyi vuodessa 2025. Hiilestä kiinni-hankehakuun on jätetty laajempi hakemus, jossa ovat mukana mm. SYKE, LUKE, Turku, Espoo. Teemana ovat hiilinielut ja kompensatio. Elina Nieminen laatii aiheeseen liittyen gradua ja katsoo läpi aiempia selvityksiä hiilinieluista kaupunkimaisessa ympäristössä. Lahden kulutusperustainen laskenta valmistuu joulukuussa Sitowisen tekemänä. Tämän jatkona on tulossa 1,5 asteen elämäntavan viestintää painottuen siihen, mitä kaupunkilaiset itse voivat tehdä. Lahdessa käynnistyi myös Luontoaskel terveyteen -ohjelma.

*Padasjoeltakin* löytyi Ilmastokumppanuuteen mukaan ensimmäinen yritys. Tuulivoimakeskustelu jatkuu kunnassa ja asiaa käsitellään uudelleen kunnanhallituksessa. Padasjoellakin on kiinnostusta isompaan aurinkovoimalaan, sekä mahdollisesti kuntien yhteishankintaan. Kunnan strategiaan ovat tulossa luonto ja ympäristöteemat, ei välttämättä suoraan ilmastoasiat.

*LUTin* toiminnasta nostoina tutkimusta energijärjestelmien sähköistämiseen on käynnissä paljon eri näkökulmista. Lahteen on tulossa sähköisen liikenteen professuuri. VTT ja LUT ovat kehittäneet hiilikädenjälkilaskentaa ja tähän on tulossa jatkohanke. Keväällä alkaa projektikurssi, mihin voisi mahtua Ilmastokumppanuusyritysten hiilijalanjälkilaskentaa. Myös Lahden konserniyrityksillä voisi olla kiinnostusta laskentaan ja näitä voisi tehdä ehkä kandidoinakin.

*LABin* opiskelijat ovat olleet mukana Ilmastokumppanuudessa tekemässä alkukartoituksia yrityksille, ja kokemukset ovat olleet positiivisia molemmiin puolin. LABin omat hiilineutraalisuustavoitteet etenevät, hiilijalanjälki on laskettu ja mietitty keinoja sen pienentämiseen teemoina esim. työmatkustaminen, henkilöstön oma liikkuminen, jätehuolto, päästöjen kompensointi sekä toimet tilojen vuokranantajan kanssa. Kv-projekteja on ilmastoteemalla haussa.

*PHHYKY* on tehnyt toiminnan hiilijalanjäljen selvityksen. Käynnissä on myös ympäristöjärjestelmän laatiminen ensin sairaalalle ja sitten muihin toimintoihin. Lisäksi ollaan mukana toteuttamassa Luontoaskel terveyteen -ohjelmaa. Traficomille on jätetty hanke-ehdotus henkilöstön kestävästi liikkumisen edistämiseksi – henkilöstöä on kaikkiaan noin 7 000. Päijät-Hämeen hyvinvointikyselyssä selvitettiin myös kestävyys- ja ilmastonmuutokseen liittyviä asioita. Tuloksia löytyy vasta julkistetusta suunnitelmasta: [Päijät-Hämeen hyvinvointikertomus ja -suunnitelma on hyväksytty - Päijät-Hämeen liitto \(paijat-hame.fi\)](#)

Uudenmaan ELY kertoi vastikään julkaistusta selvityksestä nopeusrajoitusten vaikutuksesta päästöihin ja turvallisuuteen. Lahden osalta tarkastelussa oli mukana päätieverkko. Merkittäviä päästösäästöjä olisi mahdollista saavuttaa rajoituksia pienentämällä ja samalla lisättäisiin turvallisuutta: [Nopeusrajoitusten vaikutus liikenteen hiilidioksidipäästöihin, meluun, turvallisuuteen ja sujuvuuteen : Teoreettinen tarkastelu Helsingin, Lahden, Tampereen ja Turun MAL-kaupunkiseutujen keskeisellä tieverkolla - Doria](#)

Lisäksi Uudenmaan ELYn koordinoima Kestävät matkaketjut-selvitys on käynnissä ja valmistuu pienten viivästysten myötä vuoden 2021 alussa. Jatkossa toiveena on, että rahoitusta olisi käytettävissä tunnistettuihin toimiin MAL-sopimuksen ja KUHA-hankkeiden kautta (liikenteen kustannustehokkaat pienet hankkeet). Ensi vuodelle on haettu ja saatu kestävästi liikkumisen laatuikäytävän suunnittelurahaa. Haussa on uudentyyppinen liikenneväylä ja mittakaavana isompi hanke.

*Päijät-Hämeen liiton* puolesta on käynnissä pääpyöräverkon määrittely, mikä valmistuu touko-kesäkuussa. Alkuvuodesta järjestetään myös työpaja. Tavoitteena on saada esim. KUHA-hankkeiden avulla yhteneväiset



**PÄIJÄT-HÄMEEN LIITTO**  
The Regional Council of Päijät-Häme



väylät kuntarajojen yli, toimiva opastus jne. Arkiliikkumisen matkat ovat keskiössä, mutta myös matkailun väyliä selvitetään. Toinen käynnissä oleva selvitys on maakunnallinen tuulivoimaselvitys, mihin liittyen järjestetään mm. työpajoja. Ympäristöministeriö on avannut vielä uuden rahoituskierroksen tuulivoimahankkeisiin. Tähän mietitään asukkaiden osallistumiseen ja viestintään liittyvää toimintaa. Rahoituksen puolesta muistuteltiin vielä ilmastonmuutoksen ja siihen varautumisen teemoista uudessa rahoitushaussa, mikä alkaa alkuvuodesta. Rahaa jakavat niin Päijät-Hämeen liitto kuin Hämeen ELY. Lisää tietoa saa mm. webinaareissa: [Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 Etelä-Suomessa -webinaarisarja marras-joulukuussa - Etusivu - Rakennerahasto \(rakennerahastot.fi\)](#)

*Kymenlaakson sähkö* on investoinut tuulivoimaan Lestijärvellä ja vuoteen 2023 asetettu tavoite sähköntuotannon hiilineutraaliudesta näyttää toteutuvan. Aurinkosähköä on liitetty verkkoon vuonna 2021 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Raaka-aineiden hintojen nousu näkyy aurinkosähkön kustannuksissa ja sen myötä rakentamisessa. Sähköisen liikenteen osalta on julkaistu verkostokartta, mihin on merkitty sopivat kohteet latauspisteille.

#### **4. Seuraava kokous**

Seuraava kokous pidetään to 24.2.2022 klo 14–16. Jatketaan näillä näkymin Teams-tapaamisia.